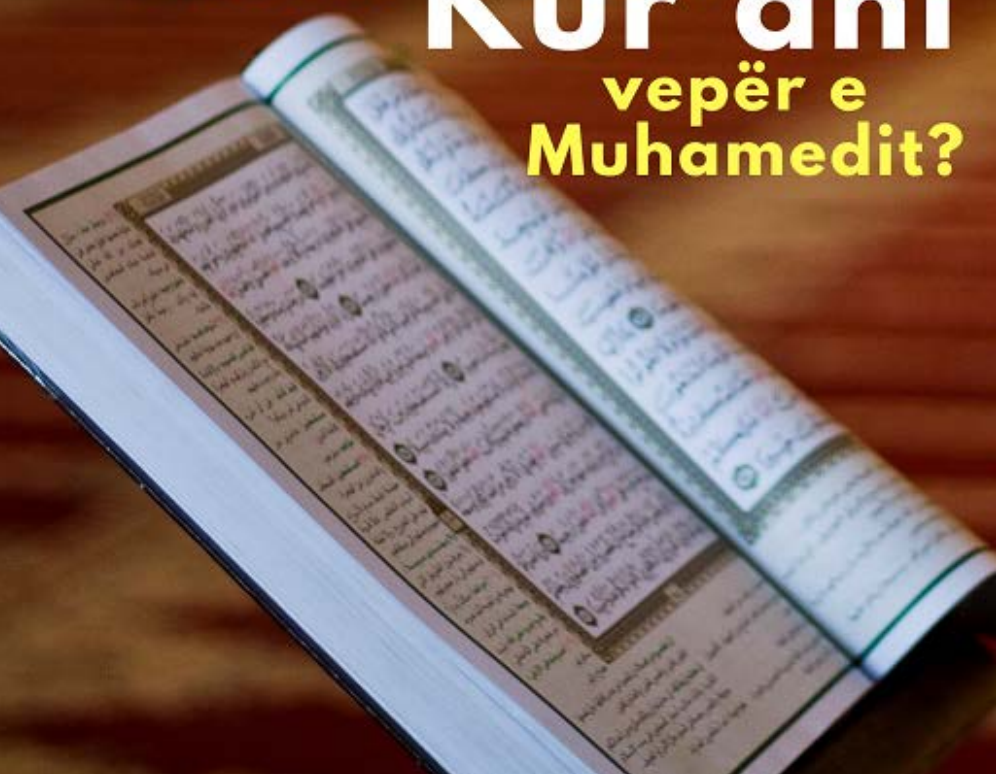

Senad Maku

A është **Kur'ani**
vepër e
Muhamedit?

Senad Maku
A është Kurani vepër e Muhamedit s.a.v.s.?

Librin mund ta botoj çdo shtëpi botuese apo individ që dëshiron ta botoj, duke pasur parasysh jo për fitime materiale, por me kusht që libri të shpërndahet FALAS. Kontakto autorin në adresat elektronike të shënuara në këtë libër për tju dërguar verzionin komplet në word në rast botimi dhe për ta informuar në lidhje me botimin.

Titulli:

A është Kurani vepër e Muhamedit s.a.v.s.?

Autori:

Senad Maku

E-Mail kontaktues:

senad_maku@yahoo.com

senadmaku@gmail.com

Shpërndahet FALAS

Ribotimi dhe shumëzimi pa lejen e autorit nuk lejohet.

Të gjitha të drejtat e rezervuara.

Senad Maku

***A është Kurani vepër e
Muhamedit s.a.v.s.?***

Pjesë nga libri:
"Shpifjet ndaj të vërtetave Islame"

Ulqin 2008

*“Me emrin e Allahut, Bëmirësit të përgjithshëm,
Mëshiruesit të posaçëm”*

Parathënia e librit: ***“Shpifjet ndaj të vërtetave Islame”***

Falënderimi i takon Allahut të Madhërishëm, Krijuesit të kësaj gjithësie, ndërsa paqa, mëshira e Allahut qofshin mbi Pejgamberin, Muhamedin s.a.v.s, mbi familjen e tij, shokët e tij dhe mbi pasuesit e tij të ndershëm deri në përfundim të jetës së kësaj bote.

“O Zoti ynë, na jep mëshirë dhe na udhëzo në rrugë të drejtë”.

*Sa e njëjtë është e sotmja me të djeshmen!
Historia ripërsëritet!*

Si në të kaluarën, ashtu edhe sot sulmet ndaj fesë Islame nuk kanë të pushuar. Në përgjithësi, për Islamin është folur shumë herë vetëm në kontekstin negativ, duke shpifur e trilluar gjëra nga më të këqijat për të. Për islamin është shkruar mjaft dhe vazhdohet të shkruhet edhe sot nëpër mediat elektronike, gazeta e revista të ndryshme, të botuara qoftë nga individët, qoftë nga grupe individesh, të cilët kanë shprehur mendime nga më të ndryshmet; disa e kanë vlerësuar si fe të një kulture e civilizimi të prapambetur, si fe e

dhunes dhe e fanatizmit, që pengon modernizimin e jetës, lirinë e të menduarit dhe të të shprehurit; fe afriko-aziatike e, madje disa e kanë quajtur fe të Lindjes. Por, të shkretët sikur harruakan se edhe fetë e tjera, si: Krishterimi apo Hebraizmi e kanë zanafillen po nga Lindja.

Kështu, sipas tyre, Islami na qenka fe e pasioneve të dobëta, e cila nëpër botë është përhapur me shpatë. Trillime e etiketime të këtij lloji vazhdojnë të thuhën edhe sot për Islamin. Asnjë fe në botë s'është interpretuar në mënyrë kaq tendecioze; asnjë feje në botë nuk i janë adresuar aq shumë fyerje e urrejtje sa fesë Islame. Në këtë mënyrë shpifësit dhe trilluesit, mundohen që t'ia mohojnë Islamit dhe Kuranit të Madhërishëm burimin Hyjnor, Muhamedit s.a.v.s. pejgamberinë, kurse muslimanët t'i paraqesin si idhujtarë dhe heretikë. Po, megjithëkëtë emri i Muhamedit s.a.v.s. vazhdoi dhe vazhdon të përmendet më shumë se emri i cilësdo krijesë tjetër, kurse udhëzimi dhe drita Hyjnore që ai solli, edhe sot e kësaj dite vazhdon të ndriçojë zemrat e pastra dhe fisnike të miliona e miliarda njerëzve për 14 shekuj.

Shtrembërimet që iu bënë Islamit e Kuranit nga shpifësit, kishin dhe kanë për qëllim zhvlerësimin e realitetit të Kuranit si libër Hyjnor dhe Muhamedin s.a.v.s. si i dërguari i Zotit, duke i paraqitur në mënyrë jo objektive dhe të pandershme. Në lidhje më këtë shkencëtari dhe profesori i Universitetit të Parisit dhe

anëtar i Akademisë së Shkencave të Francës, Dr. Maurice Bucaille, thotë: *“Sikur shumica e njerëzve në Perëndim, edhe unë kam mundur t’i ruaj të njëjtat ide të gabuara dhe aq shumë të përhapura për Islamin deri në ditët tona. Kështu, pra, e pranoj se isha një injorant i madh para se të krijoja për islamin pikëpamje çfarë i kam sot, të drejta dhe objektive. Nëse kam pasur pak ndikim apo kam hezituar lidhur me Kuranin, atëherë ka qenë ajo çka më kishin mësuar në rininë time; Kurrë nuk më flisnin për muslimanët, por vetëm për muhamedanët, duke e theksuar posaçërisht atë se është fjala për religjionin të cilin e ka themeluar një njeri, dhe i cili nuk ka kurrfarë vlere karshi Zotit.... Unë përsëris konstatimin tim se në Kuran nuk është futur dora e njeriut, por ai tekst është shpallje Hyjnore, dhe për këtë s’ka dyshim”.¹*

Rreth imazheve të pavërteta që u serviren amerikanëve edhe sot e kësaj dite për Islamin, Paul Findley, anëtar i Kongresit amerikan që 22 vjet, thotë: *“Imazhet e rreme për Islamin që nga vegjëlia vazhduan të ruhen kaq gjatë në mendjen time, saqë sot nuk më bën përshtypje kur njihem me amerikanë të tjerë që kanë botëkuptime të ngjashme. Është për t’u habitur kur mendon për numrin tejet të madh të stereotipeve dezinformuese që kanë vazhduar për islamin, të pacënuara vit pas viti, gjatë orëve të mesimit të së dielës në të gjithë Amerikën. Miliona të rinj mund t’i kenë*

¹ Dr. Maurice Bucaille, *“Bibla, Kurani dhe Shkenca”*, Gjakovë, fq. 6.

pranuar informacionet e rreme si të vërteta dhe gjatë viteve ua kanë kaluar të papërmirësuara miliona njerëzve të tjerë”.²

Dokumenti i Vatikanit, i vitit 1970 “Orientimi për dialog në mes të të krishterëve dhe muslimanëve”, i lëshuar pas Konkilit të Dytë të Vatikanit, dëshmoi ndryshimin thelbësor të opinionit për muslimanët. Ky dokument, në formë të rezolutës, e mori përgjegjësinë e pranimit të padrejtësisë që i është bërë islamit në të kaluarën, duke dhënë një mesazh të qartë; *“Të lirohemi nga paragjykimet ndaj islamit”*.³

Duke pasur parasysh etiketimet dhe trillimet e shumta që po i bëhen Islamit në përgjithësi, si dhe shpifjet e shumta që po i adresohen kësaj feje, punimin e kemi ndarë në tre kapituj dhe kemi trajtuar dy nga çështjet më të rëndësishme që kanë të bëjnë me Kuranin Famëlartë dhe më të dërguarin e Zotit, Muhamedin s.a.v.s..

Në kapitullin e parë kemi folur për shpifjet dhe trillimet që i bëhen Kuranit Famëlartë rreth burimit të tij; kemi dhënë kritika dhe kundërpërgjigje ndaj këtyre shpifjeve, kurse në kapitullin e dytë kemi folur për shpifjet që i adresohen Muhamedit s.a.v.s. rreth martesave të tij me shumë gra, duke e etiketuar si njeri i dhënë pas epsheve dhe dëshirave seksuale.

² Paul Findley, *“Mjaft me heshtje”*, Shqipëri 2004, fq. 22.

³ Dr. Maurice Bucaille, *vep. e cit.*, fq. 10.

Në kapitullin e tretë kemi veçuar disa nga thëniet objektive të mendimtarëve me famë botërore rreth Islamit, Kuranit dhe Muhamedit s.a.v.s.

Këtë punim e kam ilustruar me citate Kuranore dhe me pjesë nga jeta e tradita e të dërguarit të Zotit, Muhamedit s.a.v.s. Poashtu kam përdorur edhe citate nga Bibla, komente, sqarime dhe mendime të ndryshme të personaliteteve të shquara, qofshin ata muslimanë apo jomuslimanë, që përmbajtja e tekstit të jetë sa më e qartë dhe punimi të jetë sa më shkencor .

Shpresoj se lexuesi i ndershëm do ta kuptojë se e vërteta që kemi thënë ne për Islamin qëndron më lart dhe më fuqishëm nga ç'qëndrojnë gënjeshttrat dhe shpifjet që janë thënë për të nga misionarë e njerëz që islamin nuk e shohin dot.

Urrejtja e thellë që i ka kapluar zemrat e shpifësve, ua ka verbuar sytë dhe nuk shohin të vërtetën e ndritshme. Allahu xh.sh. thotë:

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ ﴿١٨﴾

“Përkundrazi, Ne të pavërtetën e godasim me të vërtetën dhe ajo (e vërteta) triumfon mbi të, ndërsa ajo (gënjeshtra) zhduket”. (Kuran; Sure: El Enbija, Ajeti: 18)⁴

⁴ Citimet e Kuranit në gjuhën shqipe janë marrur nga Kurani-Përkthim me komentim i H. Sherif Ahmetit.

Në këtë punim kam dhënë vetëm disa nga argumentet që flasin të vertetën për Islamin dhe hedhin poshtë të gjitha trillimet e poshtërimet që i bëhen atij nga njerëz të pandërgjegjshëm.

Në fund, lus Allahun xh.sh. ta pranojë këtë punim modest e të thjeshtë dhe të na shpërblejë me të mirat e Tij si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër. Nësë në punimin tim ka ndonjë të metë në të, atëherë, kjo vjen nga dija ime e kufizuar dhe njerëzore.

Senad Maku
Ullqin 2007

Të dhënat mbi librin:

Titulli:

"Shpifjet ndaj të vërtetave Islame"

Autori:

Senad Maku

Recensent:

Dr. Zija Abdullahu

Formati: **A5**

Viti i botimit: **2007**

ISBN e librit:

978-9951-8736-0-4

A është Kurani vepër e Muhamedit s.a.v.s.?

Hyrje

Kurani dhe prejardhja e tij janë çështjet kryesore, për të cilat kundërshtarët e tij kanë shprehur më së shumti dyshime. Disa persona të caktuar, me një mendjengushtësi dhe gjykim jo të kthjellët, mundohen që të mbjellin farën e dyshimit mbi autenticitetin (vërtetësinë) e tij si Libër Hyjnor. Shumë libra dhe revista e paraqesin Kuranin si një vepër të mendjes njerëzore, krijuar prej një “mashtuesi” të Pejgamberisë. Shpifje dhe keqinterpretime të tilla ndaj fesë Islame hasim edhe në literaturën shqipe, p.sh. tek “Çeta e profetëve” e Pjetër Bogdanit. Kohët e fundit edhe shtëpia botuese “Tenda” në Prishtinë, e cila luan rrolin e tutorit, e udhëhequr nga një grup njerëzish antiislamë, ka botuar një seri librash përplot shpifje e të pavërteta rreth Kuranit dhe parimeve të fesë Islame

në përgjithësi⁵. Një luftë e pandershme kulturore-antiislame kohët e fundit po bëhet edhe nëpërmjet masmediave të ndryshme. Përpyekjet e tyre të jashtzakonshme dhe puna e madhe që kanë kryer, ka patur një objektiv të qartë: atë të çoroditjes së njerëzve të thjeshtë e të pafajshëm nën maskën e punimeve shkencore. Shpeshherë qëllimet dhe idetë e tyre janë mbështetur e përkrahur edhe nga emra muslimanë. Në këtë mënyrë ata kinse provojnë se idetë e tyre, të krijuara me kaq mund, përqafohen edhe prej muslimanëve "të zhvilluar e me horizont".⁶

Disa nga njerëzit, megjithëse veten e konsiderojnë si muslimanë, kanë shperfillur parimet bazë të fesë islame, qoftë për qëllime politike, qoftë për qëllime financiare. Disa të tjerë shprehin dyshimin se Muhamedi s.a.v.s. është autori i vetëm i këtij libri. Por, shpifjeve dhe trillimeve të tilla Allahu xh.sh. u është përgjigjur në këtë mënyrë në Kuranin Famëlartë:

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

⁵ Ndër librat e botuara kundër Islamit nga kjo shtëpi botuese veçojmë: a) A është Kurani fjalë e Perëndisë; b) Bibla dhe Kurani -një krahasim historik; c) Muhamedi- A është profet; d) Embrionologjia e Kuranit; e) Mbi Kurani; f) Perënditë paraislame të arabëve, etj.

⁶ Hamza Mustafa Nijazi, "Burimet e Kuranit", Mitrovicë 1996, fq. 1.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۚ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ ۚ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ ۚ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾ وَمِنْهُمْ مَّن يُّؤْمِنُ بِهِ ۚ وَمِنْهُمْ مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ ۚ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

“Nuk është e logjikshme të mendohet se ky Kuran është i trilluar prej dikujt pos Allahut, por është vërtetues i asaj (shpalljes) që ishte më parë, dhe sqarues e komentues i librit. Nuk ka farë dyshimi se është (i zbritur) nga Zoti i botëve.

Përkundër kësaj, ata (idhujtarët) thonë se atë e trilloi ai (Muhammedi). Ti thuaj: “Sillne pra ju një kaptinë të ngjajshme me këtë, madje thirrni kë të doni në ndihmë, pos Allahut, po qe se jeni të drejtë në atë që thoni”.

Por ja, ata përgënjeshtroan atë (Kuranin) pa e kuptuar dhe pa ju ardhur shpjegimi i tij. Po kështu, gënjenin dhe ata që ishin më përpara. Shiko si ishte përfundimi i zullumqarëve.

Ka prej tyre (te të cilët u dërgua Muhammedi) që e besojnë atë (Kuranin), e ka prej tyre edhe

asish që atë nuk e besojnë. Zoti i njeh më së miri kokëfortit". (Junus 37-40).

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ

تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

"Atij nuk mund t'i mvishet e pavërteta nga asnjë anë; është i zbritur prej të Urtit, të lavdishmit". (Fussilet 42).

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ

"Përkundrazi, Ne të pavërtetën e godasim me të vërtetën dhe ajo (e vërteta) triumfon mbi të, ndërsa ajo (gënjeshtria) zhduket". (El Enbija 18).

A është Muhamedi autorë i Kuranit

Teoria më e përhapur midis jomuslimanëve është ajo se **"Muhamedi është autor i Kuranit"**. Për ta kuptuar pozicionin e tyre është e rëndësishme të kemi parasysh se çfarë thotë Kurani për burimin (origjinën) e tij. Allahu në Kuranin Famëlartë thotë:

إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ تَنْزِيلٌ مِّنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٨﴾

"Se me të vërtetë ai është Kur'an i famshëm".

"Është i zbritur prej Zotit të botëve". (El Vakia 77,80).

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢١٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿٢١٣﴾
***“E edhe ai (Kurani) është shpallje (zbritje) e
Zotit të botëve. Atë e solli shpirti besnik
(Xhibrili)”. (Esh Shuaraë 192-193).***

Mënyra se si thuhet kjo, të jep përshtypjen se këto janë fjalë të Krijuesit drejtuar krijesave të tij. Të gjithë kapitujt përveç kapitullit të 9-të fillojnë me formulën:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
***“Me emrin e Allahut, Bëmirësit të
përgjithshëm, Mëshiruesit të posaçëm”.***

Pretendimi se Muhamedi s.a.v.s. ka shkruar Kuranin nuk është i sotëm; ai daton që nga koha e Pejgamberit. Një pretendim të tillë e kishte shprehur madje edhe vetë populli i tij.

Për të hedhur poshtë këto pretendime, Allahu Fuqiptotë i kërkoi Pejgamberit, Muhamedit s.a.v.s., t'i drejtohet popullit me fjalët:

وَإِذَا تُلِيٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَأَنْتَ
بِقُرْءَانٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِّلَهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَآئِ
نَفْسِي إِنْ أَتَّبَعُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي

عَذَابٍ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

“Dhe kur atyre u lexohen ajetet Tona të qarta, ata që nuk besojnë takimin Tonë (ringjalljen), thonë: “Sillna një Kuran tjetër, ose ndryshoje këtë!” Thuaj: “Mua nuk më takon që ta ndryshojë vetë, unë përcjelli vetëm atë që më shpallet, unë nëse kundërshtoj Zotit tim i frikësohem dënimit të një Ditës të madhe.

Thuaj: “Sikur të kishte dashur Allahu, unë nuk do t’ua kisha lexuar juve atë, as nuk u kisha njoftuar me të. Unë para tij kam jetuar në mesin tuaj (as nuk ditur as nuk kam lexuar), a nuk mendoni?” (Junus 15-16).

Dihet se Muhamedi s.a.v.s. ishte një njeri që nuk dinte shkrim e lexim. Ai jetoi mes popullit të tij dyzet vjet pa treguar as edhe njëherë ndonjë shenjë të madhe të dijes. Prandaj, si mund të shpjegohet që ai arriti të shkruante Kuranin, madhështia e të cilit është e pakrahasueshme? Besojmë se ky është një argument i fuqishëm që hedh poshtë pretendimet e atyre që thonë se Kurani është libër i Muhamedit s.a.v.s.

Thomas Carlyle në lidhje me arsimimin e Muhamedit s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk duhet të harrojmë edhe një rrethanë: se ai nuk ka vijuar shkollën; atë që ne e quajmë shkollim, ai kurrë nuk e ka bërë”*.⁷ Poashtu Inxhinieri dhe studiuesi me origjinë çifute, Dr. A.N. Sousa, në lidhje me këtë thotë: *“Zoti i Madhëruar, mrekullinë e Kuranit dhe analfabetizmin e Muhamedit, i ka bërë argument për vërtetësinë e pejgamberisë së tij dhe për vërtetësinë Hyjnore të Kuranit”*.⁸

Se Pejgamberi, Muhamedi s.a.v.s., nuk dinte shkrim e lexim, këtë e dëshmon edhe Allahu në Kuranin Famëlartë:

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ
إِذَا أَلَّا رَتَابَ الْمُبْطِلُونَ

“Ti (Muhammed) nuk ishe që lexon ndonjë libër para këtij, e as që shkruajshe atë me dorën tënde të djathtë, pse atëherë do të dyshonin ata të prishurit”. (El-Ankebutë 48).

Atëherë si mund të jetë e arsyeshme dhe a mund të pranojë logjika që një njeri që nuk dinte shkrim-lexim të jetë autor i një libri kaq madhështor, plotë dituri e përkushtim dhe sfidues i gjithësisë si Kurani?

⁷ Ahmed Deedat, *“Kurani- Mrekullia e mrekullive”*, Podujevë, fq. 13.

⁸ Ajni Sinani, *“Të tjerët për Islamin”*, Prishtinë 2005, fq.108.

Një njeri i paarsimuar, pa parë derën e shkollës, të sjellë e të predikojë një sistem individual, familjar, shoqëroro-ekonomik dhe juridik, pa të meta, kjo bie në kundërshtim me aparencën mendore e logjike, sidomos po të jetë ky sistem aq i shkëlqyer, sa të zbatohet për shekuj të tërë nga një sërë kombesh miq e armiq midis tyre e të ruajë gjer më sot freskin e vet!⁹

Si dje, ashtu edhe sot është po ai Person i pa shkrim e i palexim që vazhdon t'i sfidojë të gjitha ç'janë shkruar e thënë nga dijetarët dhe letrarët më të mëdhenj të të gjitha kohëve. Sot, kur në përgjithësi pranohet se shkencat kanë arritur një zhvillim të madh, ai sikur u thotë fizikantëve, kimistëve, astronomëve, mjekëve, sociologëve, poetëve e shkrimtarëve, të gjithëve: *"Bëhuni bashkë e sillni jo shumë, por vetëm një pjesë, sa një sure e Kuranit!"*.¹⁰ Në Kuranin Famëlartë Allahu xh.sh. i kërkon Muhamedit s.a.v.s. që tu drejtohet atyre që pretendojnë se Kurani është vepër e njeriut, me fjalët:

قُلْ لِّئِنْ أَجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَيَّ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٢٢﴾

⁹ M. Fethullah Gylen, *"Lëkundjet që solli shekulli"*, Tiranë 1998, fq. 93.

¹⁰ M. Fethullah Gylen, *"Nen hijen e Besimit- 2"*, Tiranë 2004, fq. 129-130.

Thuaj: “Edhe sikur të bashkoheshin njerëzit dhe xhinët për të sjellë një Kuran të tillë, ata nuk do të mund të bënin si ky sado që do ta ndihmonin njëri-tjetrin”. (El Israë 88).

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيْنَ وَادْعُوا

مَنْ أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ ﴿٨٨﴾

“Apo, pse ata thonë: “Ai (Muhammedi) e trilloi atë (Kuranin)”. Thuaj: “Formuloni pra, dhjetë kaptina si ai (Kurani) ashtu të trilluara (siç thoni ju) dhe thirrni, pos Allahut, po qe se jeni të drejtë (çka thoni), kë të mundeni për ndihmë!” (Hudë 13).

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهِ

وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ ﴿٨٩﴾

“E në qoftë se jeni në dyshim në atë që Ne ia shpallëm gradualisht robit tonë, atëherë sillnie ju një kaptinë të ngjashme si ai (Kurani) dhe thirrni (për ndihmë) dëshmitarët tuaj (zotërat) pos Allahut, nëse jeni të sinqert (në thëniet tuaja se Kurani nuk është prej Zotit)”. (El Bekare 23).

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُوْرَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنْ أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ

دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ ﴿٩٠﴾

“Përkundër kësaj, ata (idhujtarët) thonë se atë e trilloi ai (Muhammedi). Ti thuaj: “Sillne pra ju një kaptinë të ngjajshme me këtë, madje thirrni kë të doni në ndihmë, pos Allahut, po qe se jeni të drejtë në atë që thoni”. (Junus 38).

Ndryshimi ndërmjet mënyrës së shprehjes së Kuranit dhe mënyrës së shprehjes së Pejgamberit s.a.v.s. Muhamed dallohen mjaft lehtë. Ndërmjet stilit gjuhësor e letrar të Kuranit dhe stilit gjuhësor e letrar të hadithëve (porosive) të Pejgamberit s.a.v.s., ka një ndryshim shumë të madhë. Gjuha e hadithëve të pejgamberit ishte shumë më e kuptueshme, karshi shprehjeve Kuranore, nga të cilat habiteshin dhe mahniteshin edhe vetë arabët. Duke lexuar porosinë e Pejgamberit s.a.v.s., kuptohet qartë se aty pervijohet imazhi i një njeriu që mendon e bisedon i përulur nga frika e Allahut xh.sh., kurse në zërin e Kuranit ndihet një guxim i lartë, një vizion tronditës e një tingëllim madhështore. Logjikisht, nuk është as e mundur dhe as e pranueshme që në shprehjen e një njeriu të sendërtohen aty për aty dy stile aq të ndryshme nga njëra-tjetra.¹¹ Këtu shihet se Muhamedi është një njeri si të tjerët, me dallimin e vetëm se atij i shpallet, relevatë nga Zoti xh.sh., gjë të cilën e pohon vetë Kurani:

¹¹ M. Fethullah Gylen, *“Lëkundjet që solli shekulli”*, fq. 93.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ
 فَمَن كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا
 وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾

“Thuaj: Unë jam vetëm njeri, sikurse ju, mua më shpallet se vetëm një Zot është Zoti juaj, e kush është që e shpreson takimin e Zotit të vet, le të bëjë vepër të mirë, e në adhurimin ndaj Zotit të tij të mos përziejë askë”. (El Kehf 110).

Dhe, në fund, përse askush dhe asnjëherë nuk e dëgjoj Muhamedin s.a.v.s. të pranonte apo të theksonte se ai vetë ishte autor i Kuranit?

Faktet e tjera që hedhin poshtë tezën se Muhamedi s.a.v.s. është autor i Kuranit, është se vetë Muhamedi korigjohet nga Kurani për veprimet e tij. Për këtë mjafton të përmendet rasti kur Hamza r.a., axha i Pejgamberit s.a.v.s., u vra në betejën e Uhudit. Nxitur nga Hindi, gruaja e Ebu Sufjanit, trupi i tij u masakrua keq. Kur Pejgamberi s.a.v.s. erdhi dhe pa çfarë kishte ngjarë, tha: “Kurrë nuk kam ndjerë në shpirt zemërim si ky që po provoj në këto çaste dhe, kur Allahu të më ndihmojë herën tjetër që të fitoj mbi Kurejshët, betohem se do të masakroj, dërmoj tridhjetë nga të vdekurit e tyre”. Por menjëherë pas kësaj atij i erdhi ajeti Hyjnor, i cili ia tërhqihte vërejtjen:

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِهِ
 وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصَّابِرِيْنَ

“Në qoftë se doni të merrni hak, atëherë ndëshkoni në atë masë sa jeni ndëshkuar ju; e nëse duroni pa dyshim ai është më i mirë për ata që durojnë”. (En Nahl 126)

Dhe është e vërtetë se ai nuk e përmbushi kërcënimin e tij, përkundrazi ai e ndaloi përgjithmonë masakrimin e kufomave pas betejës.¹²

Në mënyrë të ngjajshme, kur Pejgamberi s.a.v.s. u plagos në luftën e Uhudit, ai i mallkoi armiqtë duke thënë: *“Si mund të begatojë ai popull që plagosë të Dërguarin e Allahut!”*. Si përgjigje ndaj këtij mallkimi, zbritën ajetet për t’ia tërhequr vëmendjen Pejgamberit s.a.v.s. (shih: Ali Imran 128-129)¹³

Njëherë kishin ardhur te Pejgamberi s.a.v.s. disa mushrikë të Mekës për ta pyetur (provokuar) rreth disa ndodhive të padëguara në Hixhaz. Në këtë mënyrë ata donin të provonin nëse Pejgamberi kishte ndonjë burim të të dhënave për gjërat e fshehta dhe të papara. Pejgamberi s.a.v.s. u ishte përgjigjur: ***“Nesër do tua***

¹² Martin Lings, “MUHAMMAD, his life based on the earliest sources”, Australia 1983, fq. 191.

¹³ Hamza Mustafa Nijazi, *Vep. e cit.*, fq. 32.

them" por ai nuk tha **"Po të dojë Allahu"**. Kur u kthyen ditën tjetër, Pejgamberi nuk pati ndonjë përgjigje për ta, dhe kjo gjë vazhdoi 15 ditë më radhë; Atij nuk i erdh asnjë lajm nga Allahu xh.sh.. Por, pastaj Allahu xh.sh. ia zbriti nëpërmjet Xhibrilit një ajet në formë qortimi:

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ
وَأَذْكُرَ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِّي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا
رَشَدًا ﴿٢٤﴾

**"Dhe mos thuaj kurrsesi për ndonjë çështje:
"Unë do të bëj këtë nesër!" Vetëm (nëse i shton):
"Në dashtë Allahu!" E kur të harrosh,
përmende Zotin tënd dhe thuaj: "Shpresohet se
Zoti im do të më japë udhëzim edhe më të afërt
prej këtij (të as-habi kehfit)". (El Kehf 23-24)¹⁴**

Martin Lings, te vepra e cituar, fq. 77, duke trajtuar domethënien e kësaj pritjeje pak a shumë të gjatë, shprehet: *"Vonesa e përgjigjes Hyjnore, ndonëse e dhimbshme për Pejgamberin dhe pasuesit e tij, ishte më të vërtetë një forcë më e madhe për të. Armiqtë e mohuan domethënien e kësaj vonese, por për ata Kurejsh, që ishin akoma të pavendosur, ky fakt ishte një pohim i qartë i*

¹⁴ Martin Lings, *"MUHAMMAD, his life based on the earliest sources"*, fq. 77.

asaj se Fjala e Shenjtë i vinte Muhamedit nga Qielli dhe ai as nuk kishte gisht e as nuk mund ta kontrollonte atë. Është e kuptueshme se, nëse Muhamedi do të kishte trilluar të gjitha ato çfarë kishte thënë më parë, nuk do të ishte vonuar kaq gjatë për këtë trillim të ri, veçanërisht në një çast të tillë ku rreziku qe mjaft i madh”.¹⁵

Në Kuran, më se 50 herë, Pejgamberit i thuhet **“Të pyesin ty për...”** dhe i jepen përgjigje që fillojnë me urdhërin **“Thuaj”**. Është krejt e qartë se Allahu është ai që u jep përgjigje pyetjeve për çështjet e kaluara e të padëguara, për haramet dhe hallallet, për format e adhurimit e të shpirtit, për Dhulkarnejnin etj., çështje të cilat tejkalojnë aftësitë dhe mundësitë e mendjes njerëzore. Kur i bënin pyetje, ndodhte që Pejgamberi të heshte duke pritur ajetin Kuranor, që t'i zbriste si përgjigje. Ndodhte që kalonin ditë të tëra dhe atij nuk i vinte lajmëtari i qiellit, kështu që disa filluan të talleshin me të, duke i thënë: **“Të la Zoti ty... Hoqi dorë prej teje,** etj., derisa zbriti ajeti:

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ

“Zoti yt nuk të ka braktisur, as nuk të ka përbuzur”. (Ed-Duha 3)¹⁶

¹⁵ Po aty, fq. 77.

¹⁶ M. Fethullah Gylen, *“Nen hijen e Besimit- 2”*, fq. 146; Muhamed Sytari, *“Përpyekje të dështuara”*, Shkodër 2003, fq. 40.

Nëse meditojmë pak për ajetet që lexuam më sipër dhe që do t'i lexojmë në vazhdim, si dhe për fjalën **“Thuaj”** e cila në Kuran përsëritet 332 herë, bëhet e qartë se kjo fjalë u jepet njerëzve për të bërë një deklaratë të caktuar. Në pjesët e tjera të Kuranit Pejgamberi urdhërohet: **“Shpall”, “Lëvdëro Zotin tënd”, “Gjunjëzohu”,** etj., prandaj me të drejtë pyesim: *A është kjo mënyra se si një njeri i flet vetes apo shkruan një libër?*¹⁷

Cili autor e kërcënon veten në veprën e vet, qoftë edhe në emër të dikujt tjetër ose me gojën e dikujt tjetër? Për më tepër, ndërsa pretendonte se fliste në emër të Allahut, a mund të bënte ndonjë deklaratë që do t'i sillte dëm pretendimit të vet? Gjithashtu, a fuste në librin e vet shprehje akuzuese ndaj vetes? Në Kuran thuhet:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿١٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿١٥﴾
ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿١٦﴾

“Sikur të trillonte ai (Muhammedi) për Ne ndonjë fjalë! Ne do ta kapim atë me fuqinë Tonë. E pastaj do t’ia këputnim atij arterien e zemrës”. (El Hakka 44-46)

¹⁷ Mustafa Steven Nicholas & Tariq Nelson, *Vep. e cit.*, fq. 10.

Në Kuran Muhamedit s.a.v.s. i tërhiqet vërejtja për mospjesmarrësit e fushatës së Tebukut: “Pse u dhe leje atyre?”.¹⁸

Në Kuran tregohet për martesën me Zejneben, e cila para divorcit ishte gruaja e Zejdut. Pejgamberi s.a.v.s. nuk kishte dëshirë të martohej me të, por urdhëri që i tillë. Që t'i tregonte se Zejdi nuk ishte djali i Muhamedit a.s., Pejgamberi i thoshte “bir” libritit të vet, Zejdut, por Allahu xh.sh., me anë të një ajeti, e hoqi birësimin:

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِۦٓ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ
الَّتِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَٰلِكُمْ
قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾

“Allahu nuk krijoi dy zemra në gjoksën e asnjë njeriu e as nuk ua bëri gratë tuaja, prej të cilave largoheni me dhihar nëna tuaja, (duke krahasuar shpinën e gruas me atë të nënës), e as nuk ua bëri djem tuaj të adoptuarit tuaj (fëmijët e tjetërkujt që po i adoptoni si të tuaj). Këto janë vetëm thënie tuaja që i shqiptoni me gojët tuaja, e Allahu e thotë atë që është realitet, dhe Ai udhëzon në rrugën e drejtë”. (El Ahzabë 4).

¹⁸ Shiko sureja Teube, ajeti 43; M. Fethullah Gylen, “Nen hijen e Besimit- 2”, fq. 140.

Pejgamberi s.a.v.s. do të qëndronte për t'ia falur namazin e të vdekurit kreut të hipokritëve, Abdullah ibën Selulit, meqë e njihte për musliman, por e la, sepse e paralajmëroi Allahu i Gjithdijshtëm:

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَفَرُوا
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَمَاتُوا وَهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٤﴾

“Dhe asnjërit prej tyre kur të vdesin, mos ia fal namazin (e xhenazës) kurrë, e as mos qëndro pranë varrit të tij (për lutje e vizitë), pse ata mohuan Allahun dhe të dërguarin e Tij dhe vdiqën kryeneçë”. (Et Tevbe 84)¹⁹.

Këta urdhëra apo ndalime të ngjajshme tregojnë se ai kurrë nuk vreponte me kokën e vet, sepse ai ishte një përfaqësues që vetëm zbatonte urdhërat e Allahut xh.sh. edhe sjelljet nuk i ndryshonte sipas vetes, por vetëm pasi Allahu e paralajmëronte ose i tërhiqte vërejtjen. Allahu xh.sh. për Muhamedin s.a.v.s. thoshte:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٣٤﴾

“Dhe ai nuk flet nga mendja e tij. Ai (Kurani) nuk është tjetër pos shpalljes që i shpallet”. (En Nexhm 3-4).

¹⁹ Po aty, fq. 147.

Studiuesi anglez Lightner, i cili ka doktoruar në legjislaturë, filozofi dhe teologji, thotë: *“Nga ajo që di unë për dy fetë, për Krishterizmin dhe Hebraizmin, them se ajo, që ka predikuar Muhamedi, nuk është plagjiat, por relevatë, që i është shpallur atij. Për këtë, nuk duhet të dyshohet, përderisa besojmë se, edhe më parë, ka ardhur shpallja nga i Gjithfuqishmi dhe i Gjithdituri Zot... Një herë, Zoti e qortoi në mënyrë të rreptë, përmes shpalljes që ia zbriti, sepse ai e largoi fëtyrën e tij nga një njeri i verbër varfanjak, në kohën kur ishte duke biseduar me parinë e pasur. Muhamedi a.s., këtë gjë (këtë rast), ua komunikoj njerëzve. Sikur të ishte mashtrues, ashtu siç pretendojnë të krishterët, ai në të vërtetë, nuk do ta komunikonte një gjë të tillë.”*²⁰

*Unë them, me zërin tim të lartë, dhe shpresoj se do të vijë dita, kur të krishterët, do të shprehin, në mënyrë të madhërishtme respektin e tyre, ndaj Isait, duke nderuar Muhamedin. Ska dyshim, se çdo i krishterë, i cili e pranon misionin e Muhamedit dhe beson atë që solli ai, do të jetë i krishterë i vërtetë.”*²¹

²⁰ Shiko suren: Abese.

²¹ Ajni Sinani, *Vep.e cit.*, fq. 168-170.

A është Kurani kopje e burimeve hebreo-krishtere?

Ndër shpifjet tjera që bëhen ndaj Kuranit dhe Muhamedit s.a.v.s., janë edhe këto: “Muhamedi nuk ishte autor i këtij libri, por thjesht e kopjoi atë nga autorë dhe burime tjera”, pra, sipas tyre, “*Kurani është kopje e burimeve hebreo-kristiane*”.

Faktikisht kjo akuzë është ripërtëritje e pohimeve të vjetra pagane të kohës së Pejgamberit Muhamed s.a.v.s., por në një formë tjetër:

وَقَالُوا أَأَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ

أَكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

“Edhe thanë: (për Kuranin) Janë legjenda të të parëve, që ai (Muhammedi) kërkoi t'i shkruhen ato, e i lexohen atij mëngjes e mbrëmje”. (El Furkanë 5).

Sipas logjikës së kësaj akuze, duke qenë se Kurani flet për shumë ngjarje të cilat përmenden gjithashtu edhe në Bibël, ky u dashka të jetë një kopje e saj. Mirëpo, kjo akuzë është fare e paargumentuar. Pikë së pari, ngjajshmëria nuk do të thotë medoemos kopjim. Allahu xh.sh. e bëri të qartë në Kuran se mesazhi që ai po shpallte nëpërmjet Muhamedit s.a.v.s., nuk ishte diçka e re, por ishte vetëm një vazhdim i zinxhirit të

mëhershëm të porosive dhënë nga Zoti nëpërmjet Pejgamberëve.

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ ۚ
وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ
وَعِيسَى وَآيُوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ ۚ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ۚ ﴾

“Ne të frymëzuam ty me shpallje sikurse e patëm frymëzuar Nuhun dhe pejgamberët pas tij; e patëm frymëzuar Ibrahimin, Ismajlin, Ishakun, Jakubin dhe pasardhësit e tij, Isain, Ejubin, Junusin, Harunin, Sulejmanin, e Davudit i patëm dhënë Zeburin”. (En Nisaë 163)

﴿ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ ﴾

“E, sa pejgamberë kemi dërguar te popujt e lashtë?! (Ez Zuhruf 6)

﴿ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ ۚ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴾

“Secili popull kishte të dërguarin e vet, e kur u vinte i dërguari i tyre bëhej gjykimi i drejtë mes tyre, atyre nuk u bëhet padrejtësi”. (Junus 47)

Është e natyrshme që mesazhi i këtyre Pejgamberëve ishte i njëjtë, duke qenë se ata vinin nga Zoti i njëjtë dhe tash, meqë në Bibël kanë mbetur gjurmë të mesazhit të vërtetë, të përcjellë nga Pejgamberët, nuk është aspak e çuditshme nëse edhe në Kuran gjejmë paralelizma me ngjarje të caktuara. Akuza se Kurani është kopje e biblës vetëm sepse të dy librat flasin për disa ngjarje të njëjta, është shumë naive.²²

E metë tjetër e kësaj akuze është fakti se kurrë nuk është gjetur se cili ishte ai person misterioz nga i cili Muhamedi s.a.v.s. mësoi biblën apo mësimet hebreo-kristiane, për t'i futur pastaj ato në Kuran. Ai apo ata njerëz nuk u gjetën kurrë për një arsye të thjeshtë: ata nuk ekzistojnë. Muhamedi s.a.v.s. gjatë tërë jetës së tij nuk mësoi shkrimin e leximin, dhe kjo është një tjetër pengesë e rëndësishme që hedh poshtë akuzat e sipërpërmendura.

Ishte e pamundur që ai të mblidhte tërë ato materiale nga çifutët, krishterët apo nga burimet e tjera pagane²³, me qëllim që këtë material ta përpunonte dhe

²² Halil Ibrahim, *Vep. e cit.*, fq. 45-46.

²³ PAGAN/IZËM-MI. Besimi në shumë hyjni a perëndi, formë e lashtë e feve, (por edhe e tashme S.M.) para kalimit në monoteizëm. (Fj. i gj. së sotne shqipe, fq. 1324; shiko më gjërësisht Dr. Ekrem Murtezai, "Fjalori i feve", Prishtinë 2000, fq. 337; poashtu tek: Dr. Ivan Cvitković, "Rječnik religijski pojmova", Sarajevo 2005, fq. 333).

ta recitonte më pas për 23 vjet në gjuhën e madhërishtme të Kuranit, pa ndihmën e një pende. Kurani thotë:

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُمْ بِيَمِينِكُمْ
إِذَا لَأَزْتَابَ الْمُبْطُلُونَ ﴿٤٨﴾

“Ti (Muhammed) nuk ishe që lexon ndonjë libër para këtij, e as që shkruajshë atë me dorën tënde të djathtë, pse atëherë do të dyshonin ata të prishurit”. (El Ankebutë 48).

“Po të mos ishte që nuk dinte shkrim lexim, siç thuhet në Kuran, a nuk do të ishte e lehtë që kjo gjë të vërtetohej gjatë jetës së tij nga armiqtë e vet, të cilët ishin të etur ta diskreditonin atë? Ky fakt tregon se të gjithë kishin njohuri se ai me të vërtetë nuk dinte shkrim-lexim dhe askush nuk dyshonte për këtë”.²⁴

Me të drejtë mund të pyesim: Cili mësues mund ti mësonte Muhamedit s.a.v.s. një besim të plotë e koherent që ktheu faqen e historisë? Përse ai apo ata nuk u ngriten (në qoftëse ka patur ndonjë) kundër të ashtuquajturit nxënës i cili vazhdonte t'i mësonte dhe t'i injoronte ata në të njëjtën kohë duke shpallur se mësimet a tij vinin nga një burim Hyjnor, siç është vetë

²⁴ Mustafa Steven Nicholas & Tariq Nelson, *Vep. e cit.*, fq. 23.

Allahu xh.sh.? E si mundet që disa nga bashkëkohësit e tij të krishterë dhe çifutë u kthyen në muslimanë dhe besuan në vërtetësinë e tij, në qoftëse e dinin se ai po kopjonte shkrimet e tyre të shenjta apo po mësonte nga rabinjtë ose priftërinjtë e tyre?²⁵

Pretendimeve se dikush e mësonte Muhamedin s.a.v.s., Kurani u përgjigjet duke ua tërhequr vërejtjen se gjuha arabe, e përdorur në Kuran, ishte e pastër, kurse gjuha e tyre ishte e paqartë.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي
يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٧﴾

“Ne dimë shumë mirë se ata thonë: “Atë (Muhamedin) është kah e mëson një njeri!” Mirpo, gjuha e atij nga i cili anojnë (supozojnë) ata është jo arabe (e paqartë), e kjo (e Kuranit) është gjuhë arabe e stilit të lartë e të qartë”. (En Nahl 103)

Verzioni i parë arab i Dhjatës së Vjetër doli 200 vjet pas vdekjes së Muhamedit s.a.v.s. dhe versioni më i vjetër i Dhjatës së Re doli 1000 vjet pasi Muhamedi s.a.v.s. na kishte lënë. Tomas Patrik Hjuze thotë: “Nuk kemi asnjë provë se Muhamedi pati mundësi t’i njihte

²⁵ Hamza Mustafa Nijazi, *Vep. e cit.*, fq. 61.

shkrimet e shenjta. Duhet gjithashtu të kemi parasysh se nuk kemi asnjë gjurmë për ekzistencën e teksteve arabisht të Dhjatës së Vjetër përpara ardhjes së Muhamedit".²⁶

Sidni Grifit, pas një studimi të mirëfilltë, arriti në përfundim se: *"E tërë ajo që mund të thuhet për mundësinë e ekzistimit të një versioni të krishterë të ungjillit në arabisht, para ardhjes së Islamit, është se ende nuk është shfaqur ndonjë dëshmi e sigurt për ta vërtetuar..."*.²⁷

Ernst Vurthvaini, në librin e tij "Teksti i Dhjatës së Vjetër", shkruan: *"Me fitoren e Islamit, përdorimi i arabishtës u përhap gjerësisht, duke u bërë gjuhë e përditshme për hebrenjtë dhe të krishterët e vendeve të pushtuara. Kjo i dha shkas nevojës për paraqitjen e versioneve të Biblës në arabishte..."*.²⁸ Pra, është e qartë se gjatë jetës së Muhamedit s.a.v.s. nuk ekzistonte asnjë përkthim i Biblës apo i Apokrifëve në gjuhën arabe.

Edhe pse Kurani në disa raste flet për ngjarje të njëjta sikur edhe Bibla, ato në asnjë mënyrë, nuk janë

²⁶ Po aty, fq. 62.

²⁷ The Gospel in Arabic: "An Enquiry Into Its Appearance in The First Abbasid Century", Oriens Christianus, vëll. 69, fq. 166, sipas Mustafa Steven Nicholas & Tariq Nelson, *Vep. e cit.*, fq. 23.

²⁸ "The text of the Old Testament", 1988, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, fq. 104, sipas Mustafa Steven Nicholas & Tariq Nelson, "Kush e shkroi Kuranin", fq. 23.

identike, por ndërrojnë thelbësisht, prandaj mendojmë se edhe kjo është një tjetër akuzë e palogjikshme.

Misioni themelor i Muhamedit s.a.v.s. ishte përmirësimi i imazhit të Zotit, të cilin deri atëherë e kishin korruptuar. Ideja se Kurani ka huazuar nga bibla nuk qëndron, për shkak të dallimeve themelore që ekzistojnë në besim në dy tekstet.²⁹ Këto dallime janë: P.sh.: në konceptin e Zotit, Bibla Zotin e tregon si një Zot që lodhet (Ekzodi 31:17- Zanafilla 2:2); një Zot që harron (Psalmi 13:1- Vajtimet 5:20); i pafuqishëm (Zanafilla 32:28); një Zot që fle (Psalmi 44:23- 78:65); i pamëshirshëm (Psalmi 77:7-9); dituria e mangët e Zotit (Zanafilla 3:8); Zoti përshkruhet në formën njerëzore (Zanafilla 1:26- 9:6); një Zot që ka familje (Ekzodi 4:22- Ligji i përtërirë 32:19- Ezekieli 16:3-32- Hebrenjve 5:5- Psalmi 2:7), e shumë gjëra të tjera që janë në kundërshtim me qenien e Zotit xh.sh., po ajetet e Kuranit i hedhin poshtë dhe u kundërvihen këtyre citateve biblike: Kaf 38, Taha 52, Haxh 74, Bekare 255, Zumer 53, Bekare 115, Shuara 11, Nahl 74, Ihlas 1-4, Maide 18, e shumë citate tjera.³⁰

Poashtu edhe në konceptin e Pejgamberëve ka dallime. Bibla i quan profetët si mëkatarë, gënjeshtarë, tradhtarë, e shumë epitete të tjera, që kryejnë vepra të

²⁹ Citatet e theksuara më poshtë janë marrë nga Bibla – Diodati i Ri përkthim 1991-94, në gjuhën shqipe.

³⁰ Për më tepër shih tek Dituria Islame, viti IX, nr.178, Maj 2005, Prishtinë, *“Koncepti i Zotit në Bibel dhe në Kuran”*, Senad Makoviq.

shëmtuara dhe të ndyra etj. P.sh. Luti a.s. bëri zina me dy bijat e tij (Zanafilla 19:30-38); Haruni a.s. si njeri i cili e konstruktoi viçin që ta adhuronin Izraelitët (Ekzodi 32:1-20); Sulejmani, i cili u martua me 700 gra dhe 300 konkubina dhe u kthye në idhujtar (1 Mbretërve 11:3-7) etj., kurse Kurani Pejgamberët i ngre në piedestalin më të lartë dhe i bën shëmbëlltyrë për ne.³¹ Dallime thelbësore gjejmë edhe sa i përket besimit në jetën e tanishme dhe të përtejme, në konceptin e shpëtimit dhe të drejtimit në jetë. Kurani dhe Bibla gjithashtu nuk përputhen edhe sa u përket të dhënave për personazhet historikë, Ademin e Havën, Ibrahimin a.s., Isamilin, Ishakun, Lutin, Musain, Isain a.s. etj. Pra, ideja se Kurani ka huazuar të dhëna nga bibla, është padyshim e gabuar.

Keneth Kreg thotë se: *"Muhamedi nuk pati asnjë kontakt personal me shkrimet e shenjta paraardhëse... Kemi pothuajse një mungesë absolute të asaj që mund të quhej citim i drejtpërdrejtë nga secila Dhjatë"*.³²

Në Enciklopedinë e Re Katolike lidhur me kohën e Muhamedit s.a.v.s. thuhet: *"Hixhazi (Gadishulli Arab) nuk është prekur nga predikimet e krishtera. Kështu që*

³¹ Për më tepër shih tek Dituria Islame, viti IX, nr.180-181, Korrik - Gusht 2005, Prishtinë, *"Koncepti Pejgamberik në Bibël dhe në Kuran"*, Senad Makoviq.

³² Hamza Mustafa Nijazi, *Vep. e cit.*, fq. 68.

organizimi i kishës së krishterë as nuk është pritur të ndodhë e as nuk është gjetur atje”.³³

KURANI – Fjala e përjetshme e Zotit drejtuar njerëzimit

Dallimi më i madh midis Kuranit dhe cilitdo libër tjetër të shenjtë, i çfarëdo besimi qoftë, qëndron në faktin se Kurani vazhdimisht e pohon origjinën e tij hyjnore nga Zoti i gjithësisë. Në Kuran ekzistojnë një mori shembujsh të tillë:

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ
يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

***“Është e vërtetë se Allahu u dha dhurata të
madhe besimtarëve, kur ndër ta nga mesi i
tyre dërgoi të dërguar që atyre t’u lexojë
shpalljen e Tij, t’i pastrojë ata, t’ua mësojë
Kuranin dhe sheriatin, edhe pse, më parë ata
ishin krejtësisht të humbur”. (Ali Imran 164)***

³³ New Catholic Encyclopedia, vëll. I, fq. 721-722, sipas Mustafa Steven Nicholas & Tariq Nelson, “Kush e shkroi Kuranin”, fq. 24.

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ

لَوْ جَدُّوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

"A nuk e përfillin ata (me vëmendje) Kuranin? Sikur të ishte prej dikut tjetër, përvreç prej Allahut, do të gjenin në te shumë kundërthënie". (En Nisaë 82)

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي

الْصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

"O ju njerëz! Juve ju erdhi nga zoti juaj këshilla (Kurani) dhe shërimi i asaj që gjendet në krahorët tuaj (në zemra), edhe udhëzim e mëshirë për besimtarët". (Junus 57)

وَمَا أُنزِلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ

وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّلْقَوْمِ يُوْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

"Ne nuk të shpallëm ty për tjetër Kuranin, vetëm që t'u sqarosh atyre atë për çka u përçanë, (ta zbritëm) që të jetë udhëzim e mëshirë për njerëzit që besojnë". (En Nahl 64)

Ajete të tilla ka shumë. Pothuajse çdo sure e Kuranit e përmban pohimin dhe vulën e autorësisë së Allahut xh.sh. Ai jo vetëm që e shpalli Kuranin, por edhe

premtoj se mesazhi dhe forma e tij do të mbeten të pandryshuara përgjithmonë.

إِنَّا خُنُّنَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

“Ne me madhërinë Tonë e shpallëm Kuranin dhe Ne gjithsesi jemi mbrojtës të tij” (El Hixhr 9)³⁴

Çdo fjalë e Kuranit dhe e jetës së Muhamedit s.a.v.s. e dëshmojnë prejardhjen e Tij Hyjnore. Karakteri i sinqertë i Muhamedit s.a.v.s. dhe sinqeriteti me të cilin pohonte se Kurani është fjalë e Allahut xh.sh., nuk lë asnjë fije dyshimi për të menduar të kundërtën. Ai, edhe para se të shpallej Pejgamber, kishte qenë i njohur si *“i besueshmi, i sinqerti”*. Edhe armiqtë e tij më të mëdhenj e pranonin çiltërsinë e personalitetit të tij. Aq shumë e kishte fituar Muhamedi s.a.v.s. besimin e arabëve politeistë, saqë edhe armiku i tij më i pamëshirshëm, Ebu Xhehli, i pati thënë një ditë: *“O Muhamed, unë nuk po të them se je gënjeshtar, por këtë fe që ke sjellë, s’e dua...”*³⁵ Edhe armiqtë e tij më të tërbuar e pranonin se Muhamedi ishte profet i vërtetë, por e kundërshtonin për shkak të egoizmit që kishin ndaj tij! Kurani thotë kështu:

³⁴ Halil Ibrahim, *“Islami dhe Krishterimi”*, fq. 48-49.

³⁵ Osman Nuri Topbash, *“Frymera meshire nga Muhamedi”*, Stamboll 2004, fq. 54.

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَٰكِنَّ

الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ تَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾

“Ne dimë se ty të brengos ajo që thonë, e ata nuk të gënjejnë ty, por ata mizorë mohojnë argumentet e Allahut”. (El En’Amë 33)

Perandori Bizantin, Herakliusi, mori një letër nga Pejgamberi Muhamed, me të cilën e ftonte në Islam. Herakliu, në vend që të zemërohej nga përmbajtja e letres, ai shfaqti interesim për të dhe, duke dashur të mësonte se për çfarë bëhej fjalë, dha urdhër t’i sillnin pranë tij disa prej bashkëvendasve të letërdërguesit. Në mesin e tyre, në Siri, në krye të një karvani tregtarësh nga Meka ndodhej njëri prej armiqve më të tërbuar të Muhamedit s.a.v.s., Ebu Sufjani. Njerëzit e perandorit e gjetën Ebu Sufjanin dhe e nxorën para tij. Perandori e priti Ebu Sufjanin me shokët e vet në prani të parësisë. Herakliusi i pyeti ata me anë të përkthyesit: “Cili prej jush është më i afërt në fis me këtë person që thotë se është Profet?”. “Më i afërti jam unë!”, iu përgjigj Ebu Sufjani. Herakliusi iu drejtua përkthyesit: “Thuaju këtyre se do ta pyes këtë njeri për disa gjëra. Po të gënjejë, shokët të thonë se gënjen!”. Ebu Sufjani tha: “Vallahi, po të mos harroja, se shokët do të thoshin se kam gënjyer, do ta kisha gënjyer për të!” Dhe vazhdon: “Pyetja e parë që më bëri Herakliusi, qe kjo: “ç’vend zë

prejardhja e tij mes jush?" "Prejardhja e tij është e fisme!" "A pati më parë ndër ju ndonjë që të ketë pretenduar si ky"-më pyeti Herakliusi. "Jo"- i thashë unë. "A pati sundimtarë mes të parëve të tij?" "Jo"- i thashë. "Ata që e ndjekin atë, a janë parësia, apo shtresa e ulët?" "Shtresa e ulët"- i thashë unë. "Ata që e ndjekin shtohen apo pakësohen?" "Shtohen"- iu përgjigja unë. "A ka mes tyre që, pasi ta kenë pranuar fenë e tij, të kenë ndërruar mendje?" "Jo" i thashë unë. "Para se të dilte me këtë pretendim, a pati ndodhur ndonjëherë ta keni akuzuar për gënjeshtër?" "Jo"- iu përgjigja unë. "A pati ndodhur ndonjëherë të mos e ketë mbajtur fjalën?" "Jo" i thashë. "A keni luftuar me të?"- vazhdoi të më pyeste Herakliusi. "Po" iu përgjigja unë. "Si përfunduan këto luftëra?" "Disa herë na mundi ai, disa herë e mundëm ne!" "Mirë, po ç'kërkon prej jush?" "Na thotë: "Faljuni vetëm Allahut, mos i bëni asnjë shok Atij dhe braktisni idhujt të cilëve u janë lutur etërit tuaj! Pastaj na porosit të falim namaz, të jemi të drejtë e të ndershëm dhe të kujdesemi për prindërit dhe të afërmit".

Pas kësaj, Herakliusi i tha përkthyesit: "Thuaji atij: "Të pyeta për prejardhjen e tij dhe më the që është shumë e fisme. Të tillë janë profetët; ata zgjidhën mes fisnikëve të fisit.

Të pyeta nëse pati para tij ndonjë që të ketë dalë me këtë pretendim dhe më the jo. Po të kishte pasur, do të thosha se e merr si shembull atë.

Të pyeta nëse ka mes të parëve të tij sundimtarë dhe mu përgjigje jo. Po të kishte, do të thosha se përpiqet ta rifusë në dorë sundimin e të parëve të vet.

Të pyeta nëse pati ndodhur më parë ta shihnit nëse po gënjente dhe më the jo. Unë e di se njeriu që nuk thotë gënjeshtër për njerëzit, nuk thotë gënjeshtër as për Allahun!

Të pyeta nëse ata që e ndjekin, janë prej parisë apo shtresës së ulët, më the se janë të shtresës së ulët. Kështu ndodh në fillim me profetët; ata që e ndjekin janë njerëz të shtresës së ulët.

Të pyeta nëse ata që e ndjekin shtohen apo pakësohen dhe më the se shtohen. E veçanta e feve të vërteta është se gjer në plotësimin e kumtesës numri i ndjekësve vjen gjithmonë duke u shtuar.

Të pyeta nëse pati ndodhur të mos e ketë mbajtur fjalën dhe më the jo. Të tillë janë profetët, nuk e kthejnë fjalën!

Të pyeta se ç'kërkon prej jush dhe më the se ju kërkon të adhuroni vetëm Allahun duke mos barazuar asgjë tjetër me Të; të largoheni prej idhujve, të falni namaz të jeni të drejtë e të ndershëm. Po që se këto që the janë të vërteta, ai njeri do të sundojë shumë shpejt në këtë vend ku më shkel këmba. Unë e kam ditur se do të dalë një profet, por nuk e parashikoja se do të ishte prej jush. Po ta dija se mund të takohesha me të, do të

merrja parasysh të gjitha vështirësitë dhe, po t'i ndodhesha pranë, do t'ia laja këmbët".³⁶

Kemi shumë shembuj nga jeta e Pejgamberit Muhamed s.a.v.s. të cilët tregojnë se Muhamedi ishte rob dhe i dërguar i Zotit dhe se Kurani nuk është vepër e tij por fjalë e Allahut të Plotfuqishëm që ia dërgoi robit të vet Muhamedit s.a.v.s. Megjithëse fjala e Allahut është dëshmia më e fortë që konfirmon origjinën hyjnore të Kuranit dhe karakterin e dëlirë e të sinqertë të Pejgamberit Muhamedit s.a.v.s., përmes të cilit na e dërgoi Kuranin, ne do të përmendim edhe disa fakte tjera të cilat e bëjnë të besueshëm faktin se Kurani është libër i Zotit.

Sa u përket njoftimeve, kushtuar së shkuarës dhe së ardhmes, Kurani jep të dhëna të sakta të cilat në asnjë mënyrë s'mund të jenë pjellë e mendjes njerëzore. Sot, zbulimet e reja kanë nxjerrë në shesh mënyrën e të jetuarit të popujve të kaluar, fundin e tyre të mirë apo të keq, ashtu siç kishte njoftuar fjalë për fjalë Kurani i Madhërishëm shekuj më parë. Ai tregon për Pejgamberët, Nuhin, Salihun, Lutin, Ibrahimin, Musain, Isanë (Paqa e Zotit qoftë mbi ta) etj., të cilët bartnin me vete nga një dëshmi të shpalosur për t'u marrë

³⁶ Po aty, fq. 54-57.

shembull; tregon për popujt dhe vendbanimet e tyre.³⁷
Kurani na tregon:

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَنِيبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَانُوا أَشَدَّ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا
وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا
أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

“A nuk udhëtuan ata nëpër tokë e të shohin se si qe përfundimi i atyre që ishin para tyre!? Ata ishin edhe më të fortë se këta, ata e lëruan tokën dhe e rindërtuan atë më shumë se sa këta, atyre u patën ardhur të dërguarit e vet me fakte të qarta. Pra, Allahu nuk ishte që t’ju bëjë të padrejtë atyre, por ata vetvetes i bënë të padrejtë”. (Er Rrum 9)

أَفَلَمْ يَدِّهْمُ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَى

“A nuk e kanë të qartë ata se sa breza para tyre i kemi zhdukur, e këta ecin nëpër ato vendbanime të tyre. Në gjurmët e atyre ka fakte për ata që kanë arsye të shëndoshë”. (Ta Ha 128)

³⁷ M. Fethullah Gylen, “Lëkundjet që solli shekulli”, fq. 94; shiko librin “Popujt e zhdukur”, Harun Jahja, Stamboll 2002, mbi popujt e mëparshëm dhe përfundimi i tyre.

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ ۖ فَمِنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَّنْ
 أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَّنْ
 أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ

يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

“Secilin prej tyre e kemi dënuar për shkak të mëkatit të vet; disa prej tyre Ne i goditëm me furtunë plot rërë, disa i shkatërruam me krismë nga qielli, kurse disa të tjerë i sharrum në tokë dhe disa përmbytëm në ujë. Allahu nuk u bëri atyre ndonjë padrejt, por ata vetës së tyre i bënë padrejtë”. (El Ankebutë 40)

Allahu në librin e tij, kur flet për popujt dhe pejgamberët, i kërkon Muhamedit s.a.v.s. t’u tregojë njerëzve se ai nuk kishte marrë pjesë në ato ngjarje dhe as që dinte për to gjer atëherë.

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۚ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُ

أَقْلَمَهُمْ أَيْهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤١﴾

“Këto janë nga lajmet e fshehta (të hershme) që po t’i shpallim ty. Ti nuk ishe ndër ta kur i hidhnin shortet se kush prej tyre do të bëhej kujdestar i Mejremes, nuk ishe pranë tyre as kur ata ziheshin mes vete”. (Ali Imran 44)

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ

وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾

“E ti nuk ishe në anën perëndimore (të vendit ku Allahu i foli Musait) kur Ne Musait ia besuam shpalljën (e bëmë pejgamber dhe dërguam te faraoni), e ti as nuk ishe aty pran”. (El Kasas 44)

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ

وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَذَابَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٥﴾

“Këto janë disa rrëfimet e panjohura (për ty), që po t’i shpallim ty, e që para këtij (Kuranit) nuk i ke ditur as ti as populli yt. Pra të jesh i durueshëm se përfundimi (i lavdishëm) është për të devotshmit”. (Hudë 49)

Një njeri që s’dinte të shkruante as të lexonte, që s’kishte prekur libër me dorë (Kuran: Ankebut 48) dhe që s’kishte marrë pjesë në ngjarjet e së kaluarës; që s’kishte dëgjuar e mësuar gjë nga të tjerët, të japë të dhëna kaq të sakta dhe të prera të cilat shkenca dhe teknologjia i ka zbuluar kohët e fundit; a nuk mjafton kjo për të kuptuar se ai person ishte i dërguari dhe përfaqësuesi i Allahut, njohësit të së fshehtës?

Aq sa janë kategorike dhe të drejta njoftimet e Kuranit kushtuar së shkuarës, po aq të sakta janë edhe njoftimet për të ardhmen. A s’është kjo një mrekulli?!

Faktet e tjera që e argumentojnë origjinën Hyjnore të Kuranit, janë edhe profecitë (parashikimet) e Kuranit, të cilat u përmbushën me saktësi. Në Kuran, në surën El-Feth, ajeti 27, besimtarët përgëzohen se do të hyjnë në Meke. Kurani kishte shkruar për këtë ngjarje, disa vite para se të ndodhte kjo. Në atë kohë Meka ishte nën sundimin e paganëve, po megjithatë ndodhi pikërisht ashtu siç kishte paralajmëruar Allahu xh.sh. në Kuranin Famëlartë .

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ
 إِنْ شَاءَ اللَّهُ ءَامِينَ مَخْلُقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ

فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا
“Allāhu ëndrrën e të dërguarit të Vet e vërtetoi me realitet: se me vullnetin e Allahut do të hyni në xhaminë e shenjtë (në Qabe) të siguruar, të rruani flokët e kokave tuaja, t'i shkurtoni e nuk do të keni frikë! Pra Ai ka ditur atë që ju nuk e dinit, para kësaj ju dha një fitore të shpejtë (Hajberin)”. (El Fet-h 27)³⁸

Profecia tjetër e cila gjithashtu u përmbush, ishte paralajmërimi për fitoren e Bizantit, e bërë në kohën

³⁸ Halil Ibrahim, *Vep. e cit.*, fq. 51; M. Fethullah Gylen, *“Lëkundjet që solli shekulli”*, fq. 94.

kur nuk kishte asnjë shenjë të vockël se do të ndodhte, pasi që në atë kohë Bizanti sapo kishte pësuar humbje të thellë. Kështu, rreth vitit 620 pas Isait a.s., u shpallën këto ajete Kuranore:

غَلَبَتِ الرُّومُ ۝ فِي آدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ
 سَاعِيُونَ ۝ فِي بَضْعِ سِنِينَ ۝ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ
 وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ۝ بَنَصَرَ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
 الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ وَعَدَ اللَّهُ لَا تُخْلَفُ وَوَعْدُهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

“Bizantinët (rumët) u mundën, në tokën më afër (tokës arabe), po pas disfatës së tyre, ata do të ngadhënjejnë, brenda pak viteve. Çështja është vendim i Allahut, fillim e mbarim (për disfatë dhe për fitore). E atë ditë (kur do të fitojnë bizantinët) besimtarët do të gëzohen, për ndihmën e Allahut. Ai ndihmon atë që do dhe Ai është i gjithëfuqishëm, mëshirues. Premtimi i Allahut është (ky), Allahu nuk e thyen premtimin e Vet, por shumica e njerëzve nuk po dinë”. (Er Rrum 2-6)

Gjithçka tregonte për një shkatërrim të përjetshëm të Bizantit dhe të përmendje një fitore për të, ishte diçka

shumë e palogjikshme në atë kohë, por Zoti, i cili është njohës i së tashmës dhe i së ardhmes, e dinte më së miri. Shtat vite pas kësaj profecie (paralajmërimi) Perandoria Bizantine njëmend fitoi pas një beteje të përgjakshme me Persët. Fjala e Allahut edhe një herë u bë realitet.³⁹

Gjithashtu Kurani flet për historinë e Pejgamberëve të mëparshëm, duke filluar nga Ademi a.s. e deri te i dërguari i parafundit, Isau a.s. E tërë kjo histori nuk mund të njihej nga një njëri që nuk dinte shkrim e lexim; që nuk ishte ulur para ndonjë mësuesi dhe që nuk kishte lexuar e shfletuar asnjë libër. Vendi ku kishte jetuar ai, nuk ishte ambient i diturisë e as i qytetërimit, prandaj, duke jetuar në një ambient të tillë, nuk kishte nga kush të mësonte dhe të dëgjonte për historitë e popujve të mëparshëm. Lajmet që solli i dërguari, tregonin se burim i vetëm i këtyre paralajmërimeve ishte Allahu xh.sh.⁴⁰

Në suren 111, El-Mesed, e cila i kushtohet xhaxhait të Pejgamberit, Ebu Lehebit dhe gruas së tij, në mënyrë të qartë thuhet se Ebu Lehebi do të digjet në zjarrin e xhehenemit sepse ai nuk do ta pranojë islamin. Ky

³⁹ Halil Ibrahim, *Vep. e cit.*, fq. 51-52; M. Fethullah Gylen, *"Lëkundjet që solli shekulli"*, fq. 94; Taxhedin Bislimi, *"Hyrje në shkencën e Usuli Fikhut"*, fq. 50-51.

⁴⁰ Taxhedin Bislimi, *Vep. e cit.*, fq. 51.

paralajmërim ishte bërë 10 vite para se Ebu Lehebi të vdiste. Ai mund ta pranonte islamin sa për sy e faqe vetëm që ta diskreditonte Pejgamberin por kjo nuk ndodhi. Kjo është një deshmi e qartë se vetëm Krijuesi i botërave i di të gjitha dhe se Kurani është fjalë e Tij.⁴¹

Allahu xh.sh. në Kuran thotë:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦٧﴾ إِرْمَ دَاتِ الْعِمَادِ ﴿٦٨﴾

“A nuk e di ti se ç’bëri Zoti yt me Ad-in? Me banorët e Iremit me ndërtesa të larta?”. (El Fexhr 6-7)

Në këtë ajet përmendet një popull dhe një qytet për të cilin nuk dihej asgjë para viteve të 70-ta të shekullit XX-të. Në këtë vit gjatë gërmimeve në Siri u zbulua një qytet me emrin Elba. Qyteti besohet të jetë nja 43 shekuj i vjetër dhe gjëja më e mrekullueshme është se në disa pllaka të gjetura në rrënojat e këtij qyteti, përmenden emrat e qyteteve më të cilat Elba kishte patur kontakte tregtie. Edhe Iremi është një ndër qytetet e përmendura. Në shekullin e VII-të, kur po shpallej Kurani dhe kur nuk dihej asgjë rreth këtij qyteti të vdekur, përmendet me emër Iremi. A nuk është kjo një mrekulli?⁴²

⁴¹ Halil Ibrahim, *Vep. e cit.*, fq. 52.

⁴² Po aty, fq. 50-51, më gjërësisht shiko tek Hamza Mustafa Nijazi, *“Burimet e Kuranit”*, fq. 46.

Se Kurani është një mrekulli e Zotit, tregon edhe fatki se një numër i konsiderueshëm i të arriturave shkencore, të cilat njeriu mundi t'i zbulonte vetëm me ndihmën e teknologjisë së shekullit XX-të, qenë shpallur në Kuran 1400 vjet më parë. Sigurisht që nuk mund të pretendojmë që Kurani është një libër shkencor, por është një udhëzim i njerëzve drejt së vërtetës. Megjithatë, në Kuran gjejmë shumë fakte shkencore, të cilat janë zbuluar në mënyrë të plotë vetëm në sajë të fjalës së fundit të teknologjisë bashkëkohore. Këto fakte shkencore as që mund të përceptoheshin apo imagjinoeshin në kohën e shpalljes së tij, gjë që vërteton akoma më tepër prejardhjen e tij hyjnore.⁴³ Allahu xh.sh. thotë:

سَنُرِيهِمْ ءَايَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ ۚ

أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

“Ne do t’u bëjmë atyre të mundshme që të shohin argumentet Tona në horizonte dhe në veten e tyre deri që t’u bëhet e qartë se ai (Kurani) është i vërtetë. A nuk mjafton që Zoti yt është dëshmitar për çdo gjë?” (Fussilet 53)

⁴³ Për më tepër rreth këtyre zbulimeve shkencore lexo librat: “Mrekullitë e Kuranit”, Harun Jahja, Stamboll 2002, dhe “Mrekullia e Kuranit”, Muhamed Muteveli Esh-Sharavi, Prishtinë 1996.

Një autor jep më shumë vepra në fushën e vet. Secili dijetar është i specializuar në një fushë të caktuar. Kurse Kurani parashtron parime në sociologji, ekonomi, drejtësi, psikologji, politikë, ushtri, mjekësi, fizikë, biologji, pra në çdo fushë; flet për të vërtetat themelore të asaj fushe dhe diskuton për të shkuarën e për të ardhmen. Cila mendje e pranon se një libër të tillë e ka shkruar një person që nuk dinte shkrimin dhe leximin dhe nuk kishte asnjëren prej mundësive të sotme teknike e shkencore? Askush me mendje në kokë nuk mund të përdorë në emër të Allahut shprehjet që kanë të bëjnë me krijimin, me dhënien e jetës dhe të vdekjes, akte këto që i përkasin Pozitës Hyjnore. Askush nuk mund të flasë kurrë për krijimin e qiejve, tokës, yjeve, maleve, pemëve, kafshëve dhe njerëzve, si dhe për jetën e cila ende qëndron si një enigmë më vete para shkencëtarëve. Edhe nëse flet, nuk mund të mbledhë asnjë përkrahës dhe fjalët kurrë nuk mund t'i kenë jetë të gjatë. Secili autor në veprën e vet përgjithësisht mbetet në ndikimin e kushteve dhe të mjedisit ku jeton si dhe të ngjarjeve të përjetuara pa pasur mundësi të dalë jashtë një periudhe të ngushtë kohore. Kurse, kur e lexojmë Kuranin, vëmë re se ai përdor shprehje kategorike për fillimin dhe fundin e gjithësisë, për krijimin e njeriut dhe jetën e tij të

ardhshme dhe, duam apo s'duam, jemi të detyruar të themi se "kjo s'mund të jetë fjalë njeriu"!⁴⁴

Merreni Kuranin dhe lexoni ndodhitë që janë përshkruar aty dhe keni për të parë se me çfarë stili të lartë janë treguar ato. Asnjë mënyrë e bukur e të treguarit nuk mund t'i afrohet asaj të Kuranit, qoftë ky libër historie, morali, letërsie, i shkruar në çfarëdo gjuhe, në arabisht, turqisht, frëngjisht etj. Aq bukur përshkruhet e vërteta, saqë njeriu arrin ta përfytyrojë si diçka të prekshme, konkrete, atë që i tregohet. Kjo i ngjall njeriut besimin se Kurani është fjala e mrekullueshme e Zotit të Vërtetë.⁴⁵

Moris Bukaj rreth kësaj teme shkruan: *"Vështrimi i mësipërm e bën të paqëndrueshme hipotezën e parashtruar nga ata që e shohin Muhamedin si autor i Kuranit. Si kishte mundur një njeri, nga të qenit analfabet, të bëhej autori më i rëndësishëm sa i përket meritave letrare në gjithë literaturën arabe? Si kishte mundur të shpallte të vërteta të natyrës shkencore që asnjë qenie tjetër njerëzore nuk kishte mundur t'i zhvillonte në atë kohë dhe gjithë këtë pa bërë qoftë edhe*

⁴⁴ M. Fethullah Gylen, *"Nen hijen e Besimit- 2"*, fq. 137,139.

⁴⁵ Një pyetje drejtuar dijetarëve musliman dhe përgjigja e A. Guliamit, Tiranë 2005, fq. 23.

gabimin më të vogël në deklarimin e tij rreth kësaj çështjeje".⁴⁶

Profesori Alfred Kroner, i cili është njëri nga gjeologët më të njohur botërorë, ka thënë: *"Duke menduar për shumë nga këto pyetje dhe duke menduar nga erdhi Muhamedi, mendoj se është gati e pamundur që ai të kishte patur njohuri për gjëra si zanafilla e përbashkët e gjithësisë, sepse shkencëtarët këtë e zbuluan vetëm para disa vitesh me metoda teknologjike shumë të ndërlikuara dhe të përparuara"*.⁴⁷

E ftojmë lexuesin e sinqertë të persiasë dhe të logjikojë rreth këtyre fakteve.

Kurani është padyshim vepër e Allahu xh.sh.

Kurani është libri me i lexuar në botë. Vargjet e tij janë recituar me dashuri e respek dhe janë memorizuar e zbatuar në praktikë nga besimtarët myslimanë në mbarë botën që prej shekullit të shtatë kur Kurani iu shpall Muhamedit s.a.v.s. prej Zotit si shpallja e fundit hyjnore dhe si dëshmi deri në Ditën e gjykimit. Besimtarët frymëzohen, gjejnë ngushëllim dhe shpesh impresionohen nga stili letrar, harmonia dhe

⁴⁶ Mauricie Bucaille, *"The Bible, The Quran and Science"*, 1978, fq. 125, sipas Mustafa Steven Nicholas & Tariq Nelson, *"Kush e shkroi Kuranin"*, fq. 37-38; shiko dhe Ahmed Deedat, *vep. e cit.*, fq. 25.

⁴⁷ Mustafa Steven Nicholas & Tariq Nelson, *Vep. e cit.*, fq. 38.

imagjinata poetike e Kuranit Famëlartë, sidomos kur e lexojnë atë me zë. Ndryshe nga shpalljet e tjera, Kurani është unik për vërtetësinë dhe saktësinë e përmbajtjes së tij. Në të nuk gjendet asnjë informacion shkencor i cili nuk është vërtetuar nga shkencëtarët. E njëjta gjë është provuar edhe me kontekstin historik të tij. Megjithatë, ajo çfarë e bën Kuranin të qëndrojë bindshëm në krye të shpalljeve hyjnore, është fakti që fjalët e tij janë ruajtur të pa ndryshuara dhe janë përcjellë në mbarë botën Islame në gjuhën origjinale, ashtu siç zbriti (në Arabisht). Kurani mbetet i vetmi libër i cili mund të memorizohet i tëri prej njerzëve të të gjitha moshave, niveleve intelektuale, por edhe prej kombeve që nuk janë arabë. Ky fakt e bën atë të quhet me të vërtetë një nga mrekullitë që shoqëruan Muhamedin s.a.v.s. në pejgamberinë e tij. Ky libër i mahnitshëm, me përsosmërinë e tij të lartë gjuhësore e letrare si dhe me precizitetin shkencor, arrin të depërtojë thellë në zemrat e atyre që e lexojnë dhe të memorizohet prej tyre pavarësisht nga niveli intelektual apo gjuha të cilën ata flasin.

A është shkruar gjerë më sot, vallë, një libër i cili t'i përshtatet njeriut të çdo shtrese, moshe e niveli, qoftë ai me shkollë a njeri i thjeshtë, mendimtarë a akademik, fizikant a kimist, madje edhe çoban, nga i cili të kuptojë e përfitojë kushdo? Kurani është libri i vetëm që shfaqet në çdo vend, që shpërndan dritë si dielli, dhe

tek i cili, duke e lexuar, gjejnë parime e zgjidhje për rrugën dhe profesionin, shërim për hallet dhe shkëlqim për idetë e tyre, poeti, oratori, sociologu, ekonomisti, juristi, administratori, politikani, edukatori, nxënësi, lutësi etj. etj.⁴⁸

Nuk ka libër tjetër, përveç Kuranit, që mund të lexohet disa herë pa u mërzhitur. Sa e sa vepra të zgjedhura, shkrime ideore dhe poezi e humbin origjinalitetin dhe vlerën, sa e sa vepra aktuale durojnë a s'durojnë vetëm disa vite, madje disa muaj. Ato e humbin edhe vlefshmërinë, edhe vlerën aktuale dhe hidhen e grisen si një gazetë, kurse Kurani, jo vetëm që nuk zbehet e vjetrohet as si fjalë, as si lexim, as si përmbajtje e kuptim, as si origjinalitet e aktualitet dhe as si drejtësi e vleshmëri, por çdo ditë që kalon, shpirtërave, ndërgjegjeve, mendjeve dhe zemrave u jep frymëzime të reja, u ofron ide dhe njohuri të një niveli më të përparuar dhe e ruan rininë e freskinë duke u bërë çdo ditë më i ri e më i freskët.⁴⁹

Prallë ka ndonjë libër në histori që është sulmuar me aq vrazhdësi dhe është mbrojtur me aq zell dhe dëshirë të zjarrtë sa Kurani. Tani do t'i paraqiten lexuesit disa nga mendimet e dijetarëve të shquar botërorë, të cilët, pas studimeve të thella që i bënë Kuranit të Madhërishëm, deklaruan:

⁴⁸ M. Fethullah Gylen, "Nen hijen e Besimit- 2", fq 133.

⁴⁹ Po aty, fq. 133, 134.

Lora Fagliri (studiuese Italiane) - *“Kurani deri te brezi ynë është përcjell me një transmetim të përpiktë përmes një zinxhiri të pashkëputur dhe teksti i tij ka mbetur i pastër dhe i pandryshuar gjatë shekujve dhe i tillë do të mbetet derisa të ekzistojë jeta në sipërfaqen e tokës”.*

Filip Hiti për metodën e ligjërimit të Kuranit thotë: *“Ajo është aq e lartë, saqë nuk mund të krahasohet me të tjera, nuk mund të kopjohet, të emitohet etj.”.*

Carls Mills, nisur nga pasuria e stilit të Kuranit, shpreh se *“ai zotëron një aparencë të tillë të lartë, të papërkthyeshme e të papërsëritshme”.*

Cl. Huart - *“Kurani si fjalë e Allahut iu komunikua Muhamedit nëpërmjet revelacionit”.*

Artur Belegri - *“Kurani i Madhërueshëm është mrekullia më e fuqishme e Pejgamberit tonë, dërguar me anë të ëngjellit”.*

Mr. Roduell - *“Njeriu gjatë leximit të Kuranit mbetet mes mahnitjesh”.*

Di Kastro (studiues francez) - *“Injorimi ynë kurrsesi nuk do të thotë se Kurani nuk ishte dhe nuk vazhdon të jetë libër hyjnor, me ndikim të madh në psikologjinë e njeriut”.*

Ljubildd Weiss (studiues i Kuranit) - *“Nga Kurani mua më del një zë më madhështor se sa zëri i Muhamedit s.a.v.s... Kurani që u ligjërohej arabëve në shekullin VII dhe tundte thellësitë e tyre shpirtërore, edhe sot*

ka të njëjten fuqi si për lexuesin e shekullit të XX-të, ashtu edhe për lexuesin e shekullit të XXV-të”.

H. A. R. Gibb - *“Kështu, pra, po të ishte Kurani vepër e tij (Muhamedit), atëherë njerëzit tjerë do të kishin mundur të bënë gara me të. Le t’i krijojnë vetëm dhjetë vargje, të cilat do të ishin të ngjashme, por, nëse këtë nuk mund ta bejnë, (e këtë me siguri nuk janë në gjendje) atëherë Kuranin duhet ta pranojnë si mrekulli jashtëzakonisht të qartë”.*

Një i krishterë Indian thotë: *“Kurani është libri i vetëm qiellor, i cili mësohet përmendësh nga mijëra njerëz nga të gjitha anët e botës, kurse librat e tjerë të shenjtë i gjejmë të ruajtura vetëm si shkrime të shtypura. Po të ndodhë për ndonjë arsye që librat e shkruar në letra të treten nga njerëzit, Kurani do të mbetet libri i vetëm i ruajtur në gjoksa”.*⁵⁰

⁵⁰ Këto thënie gjinden tek: Zgjimi Islam, viti IX, nr. 5/ Qershorë 2004, Prishtinë, “Thëniet e mendimtarëve me famë botërore rreth: Islamit, Kuranit dhe Muhamedit a.s.”, Senad Makoviq; dhe te, M. Fethullah Gylen, “Lëkundjet që solli shekulli”, fq. 106.

Përfundim

Argumentet që cekëm deri më tani, tregojnë qartazi se Kurani është libër, fjalë e Allahut xh.sh., dhe jo vepër e Muhamedit s.a.v.s..

Disa nga karakteristikat kryesore të Kuranit Famëlartë janë:

- a) Pastërtia në të shprehur.
- b) Transmetimi i lajmeve të padëgjuaara më parë, të ndodhura e të pandodhura.
- c) Mos ekzistenca e gabimeve në të.
- d) Kuptimplotë.
- e) Vërtetësia e lajmeve.
- f) Ligj i përsosur, i përshtatshëm për çdo kohë e çdo vend.
- g) I pajisur me një kod matematikor të admirueshëm e të mrekullueshëm.
- h) Burim i shkencave dhe dijeve.
- i) Sfidë ndaj dijes dhe dijetarëve, etj.etj.⁵¹

Atyre që akoma vazhdojnë të besojnë se Kurani është vepër e dikujt tjetër, përveç Allahut xh.sh., u këshilloj të lexojnë ajetin Kuranorë:

⁵¹ Muhamed Sytari, Hap pas hapi me “Udhën Islame”, fq. 53-54

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ
 اٰحْتِلَافًا كَثِيْرًا ﴿٨٢﴾

“A nuk e përfillin ata (me vëmendje) Kuranin? Sikur të ishte prej dikut tjetër, përveç prej Allahut, do të gjenin në te shumë kundërthënie”. (En Nisaë 82)

E, nëse akoma vazhdojnë të jetojnë në botën e ankthit dhe të dyshimit, Zoti i udhëzoftë!

Këtë punim po e përfundoj me fjalët e Allahut xh.sh. në Kuranin e Madhërishëm:

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٣﴾
“E edhe ai (Kurani) është shpallje (zbritje) e Zotit të botëve”. (Esh Shuaraë 192)

وَلِتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٤﴾
“E ju gjithësesi do ta kuptoni pas pak kohe vërtetësinë e tij”. (Sad 88)

Lutja jonë e fundit është:

“Gjithë falënderimet dhe lavdërimet qofshin për Allahun, zotin e botëve!”.

Literatura

1. Kurani – Përkthim me komentim i H. Sherif Ahmetit.
2. Bibla – Diodati i Ri përkthim 1991-94.
3. Bucaille, Dr. Maurice, *“Bibla, Kurani dhe Shkenca”*, Gjakovë (pa vit botimi).
4. Bislimi, Taxhedin, *“Hyrje në shkencën e Usuli Fikhut”*, Shkup 2003.
5. Cvitković, Dr. Ivan, *“Rječnik religijski pojmova”*, Sarajevo 2005.
6. Deedat, Ahmed, *“Kurani- Mrekullia e mrekullive”*, Podujevë (pa vit botimit).
7. Esh-Sharavi, Muhamed Muteveli, *“Mrekullia e Kuranit”*, Prishtinë 1996.
8. Findley, Paul, *“Mjaft me heshtje”*, Shqipëri 2004
9. Gylen, M. Fethullah, *“Nen hijen e Besimit-2”*, Tiranë 2004.
10. Gylen, M. Fethullah, *“Lëkundjet që solli shekulli”*, Tiranë 1998.
11. Ibrahim, Halil, *“Islami dhe Krishterimi”*, botim i parë 2004.
12. Jahja, Harun, *“Mrekullitë e Kuranit”*, Stamboll 2002.
13. Jahja, Harun, *“Popujt e zhdukur”*, Stamboll 2002.
14. Lings, Martin, *“MUHAMMAD, his life based on the earliest sources”*, Australia 1983.
15. Murtezai, Ekrem, *“Fjalori i feve”*, Prishtinë 2000.

16. Nicholas, Mustafa Steven & Nelson, Tariq, *"Kush e shkroi Kuranin"*, Prishtinë 2006.
17. Nijazi, Hamza Mustafa, *"Burimet e Kuranit"*, Mitrovicë 1996.
18. Sytari, Muhamed, *"Përpyetje të dështuara"*, Shkodër 2003.
19. Sytari, Muhamed, *"Hap pas hapi me 'Udhën Islame'"*, Shkodër 2004.
20. Sinani, Ajni, *"Të tjerët për Islamin"*, Prishtinë 2005.
21. Topbash, Osman Nuri, *"Frymera meshire nga Muhamedi"*, Stamboll 2004.
22. Një pyetje drejtuar dijetarëve musliman dhe përgjigja e A. Guliamit, Tiranë 2005.
23. Takvim 1993, Prishtinë, *"Jomuslimanët për Kuranin"*- Hajrullah Hoxha.
24. Dituria Islame, viti IX, nr.178, Maj 2005, Prishtinë, *"Koncepti i Zotit në Bibël dhe në Kuran"* – Senad Makoviq.
25. Dituria Islame, viti IX, nr.180-181, Korrik - Gusht 2005, Prishtinë, *"Koncepti Pejgamberik në Bibël dhe në Kuran"* – Senad Makoviq.
26. Zgjimi Islam, viti IX, nr. 5/ Qershorë 2004, Prishtinë, *"Thëniet e mendimtarëve me famë botërore rreth: Islamit, Kuranit dhe Muhamedit a.s."*- Senad Makoviq.
27. www.bibladhekurani.com

Studime Komperative rreth Biblës dhe Kuranit www.bibladhekurani.com

